

026 Oplegnotitie

Zaaknummer:	Z-24/085392	
Documentnummer:	392617	
Datum:	dinsdag 23 april 2024	Verzonden 24 april 2024
Onderwerp:	Ontwikkelingen jeugdhulp	
Portefeuillehouder:	Wethouder Schokker	
Bijlage(n):	<ol style="list-style-type: none"><i>Informatiebrief Verwachte kostenstijgingen jeugdhulp 2024</i><i>Informatiebrief Bestuurlijke Taskforce jeugdhulp Holland Rijnland</i><i>Informatiebrief Wachtijdenaanpak en financiën jeugdhulp Holland Rijnland</i>	

Geachte Raad,

Uit de financiële prognose jeugdhulp van gemeente Voorschoten voor 2024 en verder maken we de ernstige noodzaak op om de toeleiding naar geïndiceerde jeugdhulp binnen onze lokale toegang beter te organiseren en te onderzoeken welke maatregelen hiervoor nodig zijn. Dit is in lijn met de conclusies en aanbevelingen uit het eindrapport van Regioplan over de samenwerking tussen gemeente en Voorschoten voor Elkaar¹. We verwachten namelijk flinke structurele overschrijdingen op de begroting van 2024 en verder. Ook bij de andere gemeenten in de regio lopen de kosten op. Hierom worden er ook vanuit de samenwerking op jeugdhulp binnen regio Holland Rijnland maatregelen geïnitieerd.

Met deze brief informeren we u specifiek over:

- De verwachte kostenstijgingen voor de jeugdhulp in Voorschoten in 2024;
- De bestuurlijke Taskforce jeugdhulp Holland Rijnland voor een fundamentele heroverweging van het huidige regionale jeugdhulpstelsel;
- De wachtijdenaanpak en financiële situatie binnen jeugdhulpregio Holland Rijnland.

In de tweede helft van mei 2024 krijgt u middels een raadsvoorstel de gelegenheid om uw zienswijze te geven op de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. Eind Q2 / begin Q3 wordt u zowel kwalitatief als kwantitatief geïnformeerd over de ontwikkelingen van de jeugdhulp en regionale samenwerking in Haaglanden in 2023.

¹ Doelen en resultaten Voorschoten voor Elkaar, eindrapport d.d. 11 maart 2024, Regioplan

Over alle overige ontwikkelingen omtrent jeugdhulp zullen we u tijdig nader informeren.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

E.A. van Watingen,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerding,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Zaaknummer: Z- 24/085392
 Documentnummer: 39261
 Datum: 23 april 2024
 Onderwerp: verwachte kostenstijgingen jeugdhulp 2024
 Portefeuillehouder: Wethouder Schokker
 Bijlage(n): Deze brief betreft bijlage 1 van de oplegger Ontwikkelingen jeugdhulp (Z/24/085392/392617).

Geachte Raad,

Met deze brief willen wij u laten weten dat de kosten voor jeugdhulp naar verwachting zullen stijgen in 2024 voor Voorschoten.

Prognose kostenstijgingen jeugdhulp

De jeugdzorg werkt met een open einde regeling, wat betekent dat er geen vast budget is. Om te voorspellen hoeveel jeugdzorg er nodig zal zijn, kijken we naar eerdere gegevens, huidige aanvragen en verwachte veranderingen in de toekomst.

De financiële ontwikkeling van 2023 en voor 2024, 2025 en verder is als volgt geprognosticeerd:

Onderwerp	2023			2024			2025		
	Begroot (N/N)	realisatie*	effect jaarrekening	Begroot	Prognose	effect voorjaarsnota	Begroot	Prognose**	effect kadernota
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	€ 207	€ 224	€ -17	€ 283	€ 283	€ -	€ 283	€ 313	€ -30
Gecontracteerde tweedelijns jeugdhulp	€ 5.968	€ 5.768	€ 200	€ 6.192	€ 6.444	€ -252	€ 6.192	€ 6.599	€ -407
Maatwerk afspraken via gemeente	€ 371	€ 275	€ 96	€ -	€ 240	€ -240	€ -	€ -	€ -
Persoonsgebonden budgetten (pgb)	€ 254	€ 310	€ -56	€ 283	€ 310	€ -27	€ 283	€ 317	€ -34
Vervoersvoorziening jeugdzorg	€ 211	€ 194	€ 17	€ 156	€ 171	€ -15	€ 156	€ 175	€ -19
Overige	€ 53	€ 95	€ -42	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal voor taakstelling	€ 7.064	€ 6.866	€ 198	€ 6.914	€ 7.449	€ -534	€ 6.914	€ 7.405	€ -491
Taakstelling				€ -312	€ -	€ -312	€ -712	€ -	€ -712
Totaal na taakstelling				€ 6.602	€ -	€ -846	€ 6.108	€ -	€ -1.203

Bedragen x € 1.000

* op het moment van de raadsbrief zijn de cijfers 2023 nog niet definitief. Deze liggen ter controle bij de gemeentelijke accountantsdienst (GAD).

** in de cijfers voor de kadernota 2025 wordt rekening gehouden met een indexatie van 2,4%. De indexatie is op het moment van deze raadsbrief nog niet definitief en kan afwijken bij de presentatie van de kadernota.

We zien dat het dringend nodig is om de lokale doorverwijzing naar gespecialiseerde jeugdhulp voor jongeren te verbeteren. We moeten onderzoeken welke maatregelen hiervoor nodig zijn. De verwachte overschrijdingen in 2024 zijn structureel en worden door een extra taakstelling per 2025 en verder nog hoger. We zullen deze tegenvallers meenemen in de voorjaarsnota 2024 en de kadernota 2025.

We willen u via deze brief informeren over de oorzaken van de problemen en mogelijke maatregelen die zijn voorzien.

Toelichting verwachte overschrijdingen:

- Bijdrage gecontracteerde tweedelijns jeugdhulp ad. € 252.000:
In principe wordt alle jeugdhulp geleverd via contracten van het regionale Inkoopbureau van de Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (Soz). Op basis van de huidige ontwikkelingen verwacht de Soz hogere uitgaven dan voorheen geraamd. Deze verwachte stijging wordt verklaard door indexering en door een niet gerealiseerde regionale bezuinigingstaakstelling in 2024. In de ramingen voor 2024 is nog geen rekening gehouden met de doorwerking van de kostenstijgingen in 2023. Hierover leest u meer in de raadsinformatiebrief over wachttijdenaanpak en financiën Holland Rijnland.
- Maatwerkafspraken via gemeente ad. € 240.000 (bijdrage niet-gecontracteerde tweedelijns jeugdhulp):
We hebben gemerkt dat sommige cliënten dringend jeugdhulp nodig hebben die niet direct beschikbaar is via onze standaard aanbieders, vanwege specifieke problemen of lange wachttijsten. In deze gevallen moeten we maatwerkafspraken maken met andere jeugdhulpvoorzieningen. Dit gebeurde het afgelopen jaar vaker vanwege complexere problematiek.
De verwachte toename in kosten heeft te maken met deze maatwerkafspraken, die we hebben gemaakt voor de overstap naar jeugdhulpregio Holland Rijnland. Deze afspraken/overeenkomsten lopen af in 2024, waarna de niet-gecontracteerde jeugdzorg via Soz verloopt. De ramingen hiervoor zijn opgenomen in de budgetten voor gecontracteerde zorg, dit geldt ook voor eventuele verlengingen van maatwerkovereenkomsten die voor 2024 zijn ingegaan.
- Bijdrage pgb jeugdhulp ad. € 27.000:
De hogere kosten voor jeugdhulp verstrekt via pgb zijn vooral te verklaren vanuit de toegenomen complexiteit van de jeugdhulpproblematiek, waardoor de totale kosten voor de jeugdhulptrajecten gestegen zijn.
- Bijdrage Jeugdhulpvervoer ad. € 15.000:

De stijging van kosten voor jeugdhulpvervoer gaat gepaard met de gestegen noodzaak voor inzet van het aantal van jeugdhulptrajecten.

Taakstellingen per 2024:

- De taakstelling ad. € 312.000 in 2024 is opgenomen voor de inzet van de praktijkondersteuner jeugd (poh jeugd) in het preventieve veld. Via het raadsvoorstel kostenombuigingen jeugdhulp Voorschoten (7 oktober 2021) en de begroting 2022 is besloten dat de inzet van de poh jeugd zich terugverdient in lagere lasten voor de tweedelijns jeugdhulp. Tot op heden zijn de kosten voor tweedelijns zorg niet met dat bedrag gedaald.
- Per 2025 is een extra taakstelling ad. € 400.000 toegevoegd vanwege de bezuiniging op jeugdzorg, zoals opgenomen in het coalitieakkoord Rutte IV. Echter, volgens de voorjaarsnota van het Rijk ziet het ernaar uit dat deze bezuiniging in 2025 zal worden teruggedraaid. Dit wordt door het Rijk zeer waarschijnlijk meegenomen in de effecten in de meicirculaire, waarna dit verwerkt wordt in de begroting van de gemeente.
- Met de invoering van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd wordt een landelijke besparing van 1 miljard vanaf 2026 op de jeugdzorg beoogd. De verwachte taakstelling die hiermee gepaard gaat wordt ongeveer € 500.000 voor Voorschoten. De implementatie van de maatregelen uit de Hervormingsagenda zal naar verwachting halverwege dit jaar gaan starten. De raad zal worden geïnformeerd over de maatregelen uit de Hervormingsagenda en de beoogde financiële effecten hiervan.

Ontwikkelingen in de jeugdhulp

In nagenoeg alle gemeenten binnen de jeugdhulpregio's in het land is sprake van kostenstijgingen voor met name de specialistische en hoog-specialistische jeugd-GGZ. Op regionaal niveau worden maatregelen ontwikkeld en uitgevoerd om de trendmatige groei te keren of in ieder geval beheersbaar te maken. Ook op lokaal niveau werken we hard aan de versterking en verbetering van de preventieve jeugdhulp en toegang tot de tweedelijns jeugdhulp.

Veel zorgaanbieders en verwijzers geven aan dat de complexiteit en zwaarte van de problematiek alsmaar stijgt. In 2023 hebben we bij enkele lokaal gevestigde aanbieders het aantal cliënten met specialistische GGZ zien toenemen. Ook de duur van de behandelingen neemt toe. Verwijzers en aanbieders zien steeds meer jeugdigen met ernstige problematiek

zoals automutilatie, eetstoornissen en grensoverschrijdend gedrag (zoals seksueel grensoverschrijdend gedrag, agressie, intimidatie en criminaliteit).

Signalen uit de praktijk

Vanuit diverse ketenpartners, zowel regionaal als lokaal (jeugdconsulenten, jeugdteam VvE, aanbieders, huisartsen, POH jeugd en onderwijs), worden de volgende signalen afgegeven:

- Toegenomen complexiteit na corona (de effecten lijken anno 2024 nog zichtbaar), meer suïcidegedachten, depressieve klachten, piekeren, ontspoord gedrag, autisme en aanverwante klachten;
- Jeugdigen en gezinnen melden zich pas bij ernstige problematiek in een geëscaleerd stadium, mogelijk wegens het wachten van zorg vragen bij bijv. de huisarts;
- Meer trauma gerelateerde problematiek en angstproblematiek na corona, o.a. wegens spanningen en huiselijk geweld in thuissituaties en angst/ paniek die is opgewekt door de berichtgevingen in de media;
- Bovengemiddeld drugs- en drankgebruik onder jongeren;
- Lange wachtlijsten bij GGZ-aanbieders, verwijzingen zijn ook voor complexere zorg;
- Verder escalerende problematiek wegens de wachtlijsten;
- Corona lijkt grotendeels oorzakelijk; jongeren hebben namelijk twee jaar het socialisatieproces ontbeerd, wat een lange nasleep heeft. Jongeren hebben geen voorbeeld gehad van de oudere jeugdigen en laten nu meer ontspoord gedrag zien;
- Medicalisering van zorg en stigmatisering van de maatschappij. Dit laatste speelt in veel gezinnen: problemen horen niet meer bij het leven en het is aan de psycholoog om deze problemen op te lossen;
- Er lijkt ook veel sprake van ervaren prestatiedruk onder jongeren, mede oorzakelijk door social media, maar ook door ouders die zelf keihard werken om carrière te maken en van hun kinderen verlangen dat zij het hoogste onderwijsniveau aankunnen.

Kostenbeheersende maatregelen

Zowel landelijk als regionaal wordt er uitvoering gegeven aan (de ontwikkeling van) maatregelen om de kostenstijgingen jeugdhulp te beteugelen. Onderstaand sommen we alle lopende en in gang te zetten maatregelen alvast op. Tegelijk met deze informatiebrief wordt u geïnformeerd over de bestuurlijke Taskforce jeugdhulp Holland Rijnland, over de wachttijdenaanpak en over de financiën met betrekking tot specialistische jeugdhulp in de regio. Ook over de overige maatregelen zult u tijdig (nader) worden geïnformeerd.

- We vinden het belangrijk om te kijken hoe we de doorverwijzing naar gespecialiseerde jeugdhulp lokaal kunnen verbeteren, omdat we in Voorschoten steeds meer jeugdhulp nodig hebben en de kosten steeds hoger worden. Daarom zijn we ervan overtuigd dat we grondig moeten inzetten op een sterke verbetering van onze toegang tot jeugdhulp.
- Landelijk wordt er vanaf medio 2024 uitvoering gegeven aan de implementatie van de Hervormingsagenda, wat zich zal vertalen in regionale en lokale kostenefficiënte maatregelen.
- Er wordt landelijk gewerkt aan het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Vanaf 2026 zullen regionale veiligheidsteams worden ingezet om de samenwerking binnen de veiligheidsketen te verbeteren. Dit heeft als doel om het aantal en de duur van kinderbeschermingsmaatregelen te verminderen.
- Vanaf 1 mei 2024 wordt in regio Holland Rijnland het Centraal Beoordelingsteam geïntroduceerd. Dit team zal trajecten van jeugdhulp beoordelen en beperken nadat budgetplafonds zijn bereikt, evenals trajecten die worden aangeboden door niet-gecontracteerde aanbieders.
- Er wordt in de regio Holland Rijnland actief uitvoering gegeven aan pilots met innoverende werkwijzen om de wachtlijstproblematiek te verminderen, met als beoogd neveneffect een daling van de kosten door het vergroten van efficiëntie en effectiviteit van de jeugdhulp.
- Tevens is er in de regio Holland Rijnland een bestuurlijke Taskforce in het leven geroepen om fundamentele veranderingen in het stelsel teweeg te brengen, waarmee de benodigde verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.
 - o In jeugdhulpregio Holland Rijnland wordt gewerkt met de financieringssystematiek t-2, dat wil zeggen dat het aandeel van het actuele jaar (t) van een deelnemende gemeente wordt bepaald aan de hand van het aandeel in de totale kosten van de deelnemende gemeente van 2 jaar geleden (t-2). De gemeente Voorschoten is een nieuwe deelnemer en de procentuele bijdrage is gebaseerd op de kosten van t-2 bij Haaglanden en bedraagt voor de ingekochte zorg 5,86%.
De financieringssystematiek wordt onderdeel van de bestuurlijke Taskforce die dit jaar plaatsvindt. Hierbij zal de financieringssystematiek zoals die in regio Haaglanden gehanteerd wordt overwogen worden. Over strekking en inhoud van de Taskforce zult u op een later moment met aparte informatiebrieven nader worden geïnformeerd. Naar verwachting volgen aanbevelingen vanuit de Taskforce rond de zomer 2024.
- Lokaal zetten we vooral in op verdere normalisering en de-medicalisering van jeugdhulp. Dit doen we onder andere door te investeren in preventieve maatregelen en

door de poh jeugd beter in te bedden. Op deze manier proberen we de stijging van de kosten te beperken. We hebben gemerkt dat vooral door de inzet van de poh jeugd het aantal gevallen dat tweedelijns jeugdhulp nodig heeft minder snel toeneemt. Dit bevestigt onze keuze om te blijven investeren in het preventieve lokale veld.

Desalniettemin verwachten we voor 2024 meer uitgaven voor jeugdhulp dan de middelen die daarvoor zijn opgenomen in de begroting. Over de verdere financiële ontwikkelingen dit jaar en over genoemde maatregelen die wij lokaal en samen met de regio (gaan) treffen, zullen wij u gedurende het jaar tijdig informeren.

Wij gaan ervanuit u voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

E.A. van Watingen,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerding,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

samenwerkende
gemeenten
jeugdhulp
HOLLAND RIJNLAND

Bestuurlijke Taskforce fundamentele keuzes voor de gespecialiseerde Jeugdhulp van Holland Rijnland

Deze brief betreft bijlage 2 van de oplegger Ontwikkelingen jeugdhulp (Z/24/085392/392617).
23 april 2024

Geachte raadsleden,

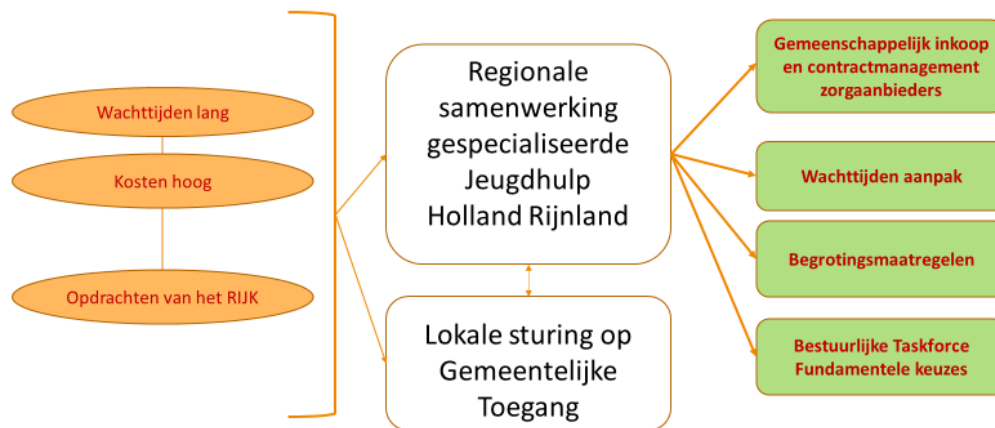
Graag informeren wij u met deze brief over de start van de bestuurlijke Taskforce fundamentele keuzes voor de gespecialiseerde jeugdhulp in de regio Holland Rijnland (hierna Taskforce). Hiervoor schetsen wij eerst een beeld van de bredere context en gaan wij in op de aanleiding voor het instellen van deze Taskforce.

Context: regionaal samenwerken aan gespecialiseerde Jeugdhulp HR

Als samenwerkende gemeenten binnen de regio Holland Rijnland streven we ernaar om elk kind dat dit nodig heeft tijdig, passende jeugdhulp te kunnen bieden en deze jeugdhulp betaalbaar te houden. Dat houdt in, dat we ons op verschillende manieren inzetten voor deze kinderen om hen zoveel mogelijk te bieden wat zij nodig hebben, ondanks de druk op het huidige jeugdhulpstelsel en de wachtlijsten die daarmee gepaard gaan. Daarnaast worden alle regio's door het Rijk gevraagd om mee te werken aan landelijke ontwikkelingen in de gespecialiseerde jeugdzorg. Een voorbeeld daarvan is de Hervormingsagenda Jeugd. Bij elkaar vormt dit alles een uitdagende opdracht, omdat net zoals in de rest van het land, de kosten van jeugdhulp onverminderd stijgen, er een brede maatschappelijke vraag speelt over opvoeden en normaliseren, en omdat de arbeidsmarkt nog steeds krap is. Via de regionale samenwerking werken we binnen Holland Rijnland met alle gemeenten aan onze opdracht. Zodat wachttijden verminderen en de kosten van de gespecialiseerde jeugdhulp worden beperkt. Een en ander is schematisch weergegeven in de afbeelding hierna.

Regionaal samenwerken gespec. Jeugdhulp

2 2

Aanleiding & vorming bestuurlijke Taskforce: vastlopen stelsel jeugdhulp vraagt om door het bestuur van de regio geregisseerde fundamentele heroverwegingen

In hun regionale samenwerking zijn gemeenten via meerdere initiatieven hard bezig om de gespecialiseerde jeugdhulp te veranderen. Voor een transformatie binnen de huidige kaders van de gespecialiseerde jeugdhulp is om voldoende effect te sorteren echter een lange adem nodig. Terwijl nú sprake is van lange wachttijden, stagnerende door- en uitstroom en een forse kostenstijging (onder andere interventies van het RIIK, begrotingsmaatregelen en stijgende arbeidskosten spelen hierbij een grote rol). Er is helaas geen eenvoudige pasklare oplossing voor de uitdagingen waarvoor we staan.

De doorlopende kostenstijging van de gespecialiseerde jeugdhulp heeft een grote impact op de gemeentelijke begrotingen (uitwerking naar individuele gemeenten volgt bij de jaarrekening), maar interventies in het verleden hebben niet voldoende effect gehad op de kostenbeheersing. De mogelijkheden om financieel bij te sturen lijken beperkt.

Verder is momenteel sprake van een hoge werkdruk bij betrokken medewerkers van gemeenten, toegangsorganisaties en zorgaanbieders, waardoor het risico op uitval aanwezig is. Dat gecombineerd met een krappe arbeidsmarkt kan leiden tot continuïteitsrisico's.

De Jeugdzorg is een open einde regeling waardoor we zorg moeten bieden. Maar net als in andere regio's dreigt ook het stelsel van jeugdhulp in de regio Holland Rijnland (financieel) vast te lopen. Daarom is het nú belangrijk dat we interveniëren, zodat iedereen die gespecialiseerde hulp nodig heeft, deze ook daadwerkelijk krijgt en op tijd. En tegen aanvaardbare kosten.

De portefeuillehouders (PHO) jeugd in Holland Rijnland hebben op basis van bovenstaand beeld geconstateerd dat de huidige situatie vraagt om *fundamentele heroverweging* van de wijze waarop het stelsel van jeugdhulp in de regio is ingericht en functioneert. Zodat sneller kan worden voldaan aan de gezamenlijke opdracht om goede, tijdige, passende jeugdhulp te bieden en wachttijden en kosten te beperken. Daarbij voelen de portefeuillehouders jeugd van HR zich verantwoordelijk om het voorbereiden van deze fundamentele heroverwegingen vanuit eigen gelederen aan te sturen. Op 6 december 2023 besloot het PHO Jeugd daarom tot het instellen van een bestuurlijke Taskforce, die het proces van het voorbereiden en maken van fundamentele keuzes gaat aansturen. Deze Taskforce is op 13 februari 2024 gestart.

Opdracht bestuurlijke Taskforce

De opdracht van de Taskforce is om rond de zomer van 2024 met een antwoord te komen op de vraag 'kan het ook echt anders?'. Met andere woorden: welke fundamentele keuzes zijn noodzakelijk om meer sturing te kunnen geven aan het bereiken van de doelen en resultaten van de gemeenschappelijke opdracht in de gespecialiseerde jeugdzorg? Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om fundamentele heroverwegingen rond de manier van inrichten van het financiële stelsel, de regionale inkoop, of het aantal zorgaanbieders. Het beantwoorden van de vraag welke interventies nodig zijn om ook deze sturing te verbeteren is tevens onderdeel van de opdracht.

Opbrengst bestuurlijke Taskforce

De belangrijkste opbrengst van de Taskforce is een beslisdocument waarin fundamentele keuzes onderbouwd zijn uitgewerkt in scenario's respectievelijk concrete realistische maatregelen. De scenario's worden voorzien van inzicht in impact op allerlei aspecten van de gespecialiseerde jeugdhulp. De fundamentele keuzes, welke het PHO jeugd namens de samenwerkende gemeenten maakt, moeten gaan bijdragen aan een toekomstbestendig en betaalbaar stelsel, met behoud van de kwaliteit van gespecialiseerde regionale jeugdhulp in Holland Rijnland.

Het op te leveren beslisdocument bevat daarnaast een implementatieagenda voor de periode tot en met 2026. Belangrijk onderdeel van deze agenda is de voorbereiding en uitvoering van de contractering gespecialiseerde jeugdhulp per 1 januari 2026.

De resultaten zullen tot stand komen in een proces waarin stakeholders worden betrokken. Daarbij is juist ook aandacht nodig voor jongeren en hun gezinnen. Zij worden betrokken om te toetsen in hoeverre de beoogde scenario's leiden tot betere en toegankelijke (naast betaalbare) specialistische hulp.

Samenstelling bestuurlijke Taskforce

In het PHO jeugd van 6 december is de bestuurlijke afvaardiging voor de Taskforce vastgesteld. De volgende wethouders nemen deel in de Taskforce:

- Wethouder Emile Soetendal (Katwijk)
- Wethouder Jan van Rijn (Hillegom)
- Wethouder Tom de Kleer (Kaag en Braasem)
- Wethouder Abdelhaq Jermoumi (Leiden, voorzitter).

De Taskforceleden fungeren als vertegenwoordiging van hun gemeente en subregio en als ambassadeur van en naar het PHO jeugd. De voortgang van de taskforce is een vast agendapunt op het PHO jeugd.

Naast de genoemde vier wethouders nemen de ambtelijk voorzitter van het regionale managementoverleg en een vertegenwoordiger van het programmateam regionale samenwerking deel aan de bijeenkomsten van de Taskforce.

De Taskforce zal worden begeleid door een externe partij met ervaring in het domein jeugdhulp en ervaring met besturings- en bedrijfsvoeringsvraagstukken.

Om u zo zorgvuldig mogelijk te informeren, volgt voor de zomer een raadsmededeling met de stand van zaken van de financiële situatie binnen het jeugdhulp stelsel, en de laatste stand van zaken van de aanpak wachttijden, die al lopende is.

Gespecialiseerde Jeugdhulp Holland Rijnland

Regionale aanpak wachttijden en financiën

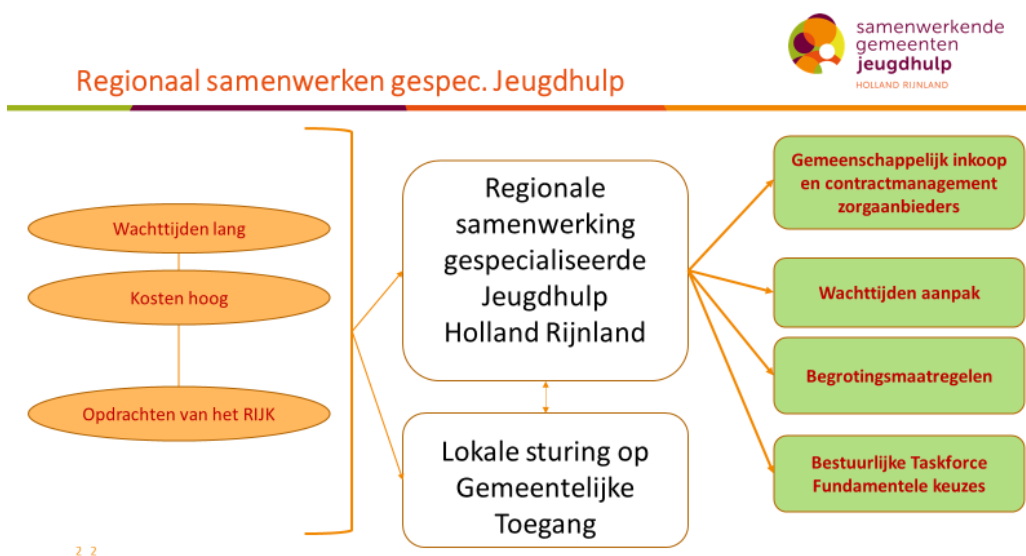
Deze brief betreft bijlage 3 van de oplegger Ontwikkelingen jeugdhulp (Z/24/085392/392617).
23 april 2024

Geachte raadsleden,

Graag informeren wij u met deze brief over twee onderwerpen in de gespecialiseerde Jeugdhulp: de regionale aanpak wachttijden en de financiën. Wij leiden de brief in met de context van de regionale samenwerking.

Context: regionaal samenwerken aan gespecialiseerde Jeugdhulp HR

Als samenwerkende gemeenten binnen de regio Holland Rijnland streven we ernaar om elk kind dat dit nodig heeft tijdig, passende jeugdhulp te kunnen bieden en deze jeugdhulp betaalbaar te houden. Dat houdt in, dat we ons op verschillende manieren inzetten voor deze kinderen om hen zoveel mogelijk te bieden wat zij nodig hebben, ondanks de druk op het huidige jeugdhulpstelsel en de wachtlijsten die daarmee gepaard gaan. Daarnaast worden alle regio's door het RIIK gevraagd om mee te werken aan landelijke ontwikkelingen in de gespecialiseerde jeugdzorg. Een voorbeeld daarvan is de Hervormingsagenda Jeugd. Bij elkaar vormt dit alles een uitdagende opdracht, omdat net zoals in de rest van het land, de kosten van jeugdhulp onverminderd stijgen, er een brede maatschappelijke vraag speelt over opvoeden en normaliseren, en omdat de arbeidsmarkt nog steeds krap is. Via de regionale samenwerking werken we binnen Holland Rijnland met alle gemeenten aan onze opdracht. Zodat wachttijden verminderen en de kosten van de gespecialiseerde jeugdhulp worden beperkt. Een en ander is schematisch weergegeven in de afbeelding hierna.

De regionale aanpak wachttijden

Wachttijden verminderen: regionale ketensamenwerking via 3 ontwikkellijnen

In 2023 is de regio Holland Rijnland gestart met een regionale aanpak wachttijden.

Wachttijden in de gespecialiseerde jeugdhulp zijn een urgent en complex probleem. De oplossing daarvan kan alleen worden gevonden, als we nauw samenwerken met onze ketenpartners (beleid, toegang, uitvoeringsorganisaties). Daarom is een werkgroep opgezet met bestuurders, medewerkers van de toegang, zorgpartners en medewerkers vanuit het onderwijs. Deze werkgroep heeft gezamenlijk bepaald op welke onderwerpen de innovatie en verbetering voor de aanpak van wachttijden ter hand genomen wordt. Hieruit zijn drie inhoudelijke ontwikkellijnen voortgekomen:

- *Breder behandelen*: dit draagt bij aan het verminderen van wachttijden door te werken aan effectievere inzet van voorbereidende (overbruggings-)zorg tijdens het wachten.
- *Gezamenlijke triage*: draagt bij aan het verminderen van wachttijden door het verbeteren van de zoektocht naar passend aanbod.
- *Collectiveren*: dit draagt bij aan het verminderen van wachttijden door meer en efficiënter gebruik te maken van groepsaanbod.

Een concreet voorbeeld vanuit de aanpak wachttijden is het ontwikkelen van gezamenlijke psycho-educatie voor ouders. Vanuit de ontwikkellijn collectiveren worden groepsbijeenkomsten opgezet voor ouders van kinderen met hoogbegaafdheid of ADHD. In deze bijeenkomsten leren ouders meer over hoogbegaafdheid of ADHD en krijgen zij tips en tricks mee om hun kind in de eigen gezinssituatie beter te kunnen begeleiden. Dit kan bijvoorbeeld gaan over het structureren van de omgeving van het kind of de manier waarop de ouder met het kind communiceert, zodat de ouder beter aan kan sluiten bij hetgeen het kind als gevolg van de hoogbegaafdheid of ADHD nodig heeft. Uiteindelijk draagt psycho-educatie daarmee bij aan meer draagkracht binnen het gezin en dus aan meer welzijn van het kind. Specialistische aanbieders werken samen met het lokale wijkteam om dit collectieve groepsaanbod te ontwikkelen. Door het inzetten van deze groepsbijeenkomsten voorkomen we doorstroom naar specialistische jeugdhulp. We slaan daarmee twee vliegen in één klap: we doen meer in groepen én maken de beweging naar het voorveld.

Werkwijze: iteratief en innoverend leren

Vanuit de drie ontwikkellijnen wordt gewerkt aan het opzetten van kleinschalige tests en experimenten met ketenpartners. Door dit in gezamenlijkheid te doen, brengen we verschillende perspectieven aan tafel en leren we van elkaar. De uitkomsten van de tests en experimenten geven input voor het vervolg van de ontwikkellijn (met als doel de werkende elementen in de hele regio in de praktijk te brengen). De werkwijze is dus: met elkaar een iteratief proces van leren en innoveren doorlopen, wat ook aansluit bij de Hervormingsagenda. Er wordt bij de aanpak wachttijden intensief samengewerkt met het landelijk Team Aanpak Wachttijden, onderdeel van het Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd.

Regionale financiën gespecialiseerde jeugdhulp

Ontwikkeling van de begroting en de werkelijke kosten over het jaar 2023.

De begroting 2023 jeugdhulp Holland Rijnland heeft geen invloed op de kosten voor Voorschoten, omdat Voorschoten per 1 januari 2024 de inkoop en samenwerking voor gespecialiseerde jeugdhulp regelt met de gemeenten in de jeugdhulpregio Holland Rijnland. Daarvoor regelde Voorschoten de inkoop en samenwerking met de gemeenten in de jeugdhulpregio Haaglanden.

De *oorspronkelijke* begroting 2023 voor de regionale jeugdzorgkosten bedroeg € 86,5 miljoen. Medio 2023 is deze begroting verhoogd met € 4,7 miljoen tot € 91,2 miljoen. Dit had vooral te maken met de verwachte toename van de kosten voor Buiten Budgettaire Routes (zie hierna) en het feit dat in de regio voor twee gezinnen met zeer complexe problematiek bijzondere en gespecialiseerde zorg ingezet moest worden. Met de zorg voor deze beide gezinnen is in 2023 een bedrag gemoeid van € 2,7 miljoen.

Op basis van de prognose van de kosten die in het najaar van 2023 gemaakt is, zijn de *verwachte* uitgaven nog eens toegenomen met € 2,9 miljoen tot € 94,1 miljoen. Ook deze kostenstijging hangt voor een belangrijk deel samen met de sterke toename van de kosten van de Buiten Budgettaire Routes.

Inmiddels is een eerste inschatting van de totale *werkelijke* kosten 2023 beschikbaar. Deze prognose komt uit op een bedrag van € 98,8 miljoen. Deze stijging van € 4,7 miljoen hangt samen met een verdere kostenstijging van de Buiten Budgettaire Routes voor € 2,9 miljoen, toename van de kosten voor zorg in het kader van het Landelijke Transitie Arrangement voor € 1,3 miljoen en overige kleine afwijkingen van € 0,5 miljoen.

De *definitieve* eindafrekening van de zorgkosten 2023 wordt voor de zomer verwacht.

Raming van kosten voor 2024.

De begroting 2024 die medio 2023 werd vastgesteld bedraagt € 106,1 miljoen. In de meerjarenbegroting werd voor 2024 uitgegaan van € 86,9 miljoen. Dit is een toename van € 19,2 miljoen. Deze stijging wordt voor een belangrijk deel verklaard uit de toetreding van de gemeenten Kaag en Braassem en Voorschoten (tezamen € 8,9 miljoen). Het resterende bedrag wordt verklaard door indexering (€ 6,2 miljoen) en niet gerealiseerde bezuinigingstaakstelling 2024 (€ 4,1 miljoen). In deze ramingen voor 2024 is nog geen rekening gehouden met de doorwerking van de kostenstijgingen in 2023. Zodra de gegevens voor 2023 definitief bekend zijn, zal ook een calculatie van de doorwerking van deze overschrijdingen in 2024 gemaakt worden. Gegeven de kostenontwikkeling in de laatste maanden van 2023 moet rekening gehouden worden met een toename van de verwachte uitgaven voor 2024.

Begrotingsmaatregelen

De begrotingsaanpassing die medio 2023 doorgevoerd moest worden was aanleiding om besparingsmogelijkheden te onderzoeken en waar die reëel en kansrijk leken deze nader te uitwerken. Ingezet is op: het beperken van de toename van gebruik van de Buiten Budgettaire Routes (BBR), het omzetten van Persoonsgebonden Budgetten (PGB) naar Zorg in Natura, het besparen via collectivieren en de aanscherping van contractmanagement inclusief het ontwikkelen van meer accurate dashboards voor monitoring. We lichten hierna het beperken van de toename van gebruik van de Buiten Budgettaire Routes (BBB) toe.

Om binnen het regionale financiële budget zorg te kunnen bieden aan kinderen die het nodig hebben, werkt de regio Holland Rijnland op dit moment met twee zogenaamde Buiten

Budgettaire routes. Het gebruik van deze routes is erg toegenomen. Voornamelijk door de inzet van zorg bij niet-gecontracteerde partijen. Dit zorgt voor verhoogde (administratieve) druk op veel betrokken partijen, en voor minder beschikbare middelen voor het wèl gecontracteerde jeugdhulplandschap. De tarieven van niet-gecontracteerde partijen liggen vaak hoger en er is minder goed op deze inzet van zorg te sturen.

Om de hierboven beschreven ontwikkeling te keren is er door de portefeuillehouders jeugd in Holland Rijnland besloten om de werkwijze van deze routes weloverwogen aan te scherpen. Het uitvoeren van deze aanscherping is geen gemakkelijke opgave voor alle partners, waaronder de lokale teams. Op *korte* termijn kan dit namelijk betekenen dat gezinnen die wel jeugdhulp nodig hebben, maar in een minder urgente situatie zitten, langer op deze hulp moeten wachten. Op *langere* termijn zal het jeugdhulpstelsel echter beter in balans komen en draagt de aanscherping bij aan het terugdringen van de groei van de kosten voor gespecialiseerde jeugdhulp. Dat maakt dan dat er meer financiële ruimte ontstaat om in de gecontracteerde hulp te investeren en knelpunten in het bestaande landschap, voor de gezinnen die dit het hardst nodig hebben, weg te nemen. De maatregel wordt medio 2024 geïmplementeerd.

Later in het jaar zal u opnieuw worden geïnformeerd over de regionale financiën gespecialiseerde jeugdhulp.